

frelsi er nú orðin svo rótgróin í hugum allra. Það er skoðuð heilög skylda, að svifta jafnvel ekki óvini sína þessu tvennu.

Skyldumeðvitundin gagnvart öðrum mönnum er afar-þýðingarmikið stig í framþróun siðferðisins. En þó má segja að hinar bezt upplýstu þjóðir séu komnar, eða séu að komast á hærra stig. Það stig er sameiginleg viðleitni allra til að koma í veg fyrir að nokkrum manni líði illa eða sé óhamingjusamur. Að vísu má með sanni segja, að flestar, jafnvel allar, þjóðir séu skamt á veg komnar á þessu stigi, en samt verður ekki neitað að flestar umbætur, sem nú eru gerðar, eru í þá átt, að koma í veg fyrir eitthvert böll, einhverja óhamingju, sem er margra mein, eitthvað ilt, sem eyðileggur velferð margra manna. Reynslan er búin að kenna mönnunum, að þeir geta ekki orðið fullkomlega farsælir nema þeir verði það allir í sameiningu. Varanleg sæla er ekki til fyrir einn, þegar aðrir eru vansælir. Skyldumeðvitundin segir mönnum, að þeir hafi skyldur að rækja gagnvart öðrum mönnum vegna þess, að þeir eru menn. Skyldur við siði og venjur eru ekki skyldur við menn, og þær byggjast ekki á viðurkenningu mannréttinda; en skyldur við menn byggjast á þess konar viðurkenningu. Og fyrir ofan þetta siðferðis skyldustig kemur KÆRLEIKSSTIGIÐ, þar sem menn af frjálsum vilja leitast við að lifa svo að allir verði farsælir, og reyna að bæta samfélagið á einhvern hátt til þess.

Hættuleg einfeldni.

Að nota sér einfeldni annara er gömul og ný aðferð þeirra, sem vilja auðgast án mikillar fyrirhafnar. Þessi notkun einfeldninnar er í því falin, að fólki er selt eitthvað, sem annaðhvort kemur því að engum notum, eða þá svo litlum notum, að verðið er margfalt meira en notagildið. Blaðaauplýsingar hjálpa þess kyns viðskiftum sem öðrum mjög mikið. Flest blöð aug-